

Kontor Enikő: *Vízszint* – Koordináták

K.A.S. Galéria (1114. Budapest, Bartók Béla út 9.), 2023. november 15. – november 30.

„Egyre közelítenek a távolságok.

Az összetartásból kijózanító,

parallel események bontakoznak ki.

Rögzített helyzetek.

Vízszint alá – fölé, vagy inkább bele helyezkednénk?”

Kontor Enikő

Kontor Enikő másfél évvel ezelőtt mutatta be *Vízszint* című installációját Kecskeméten, a Nemzetközi Kerámia Stúdióban.¹ Saás Kinga és a K.A.S. Galéria meghívására ez a komplex mű új koordinátákkal, újrapozícionálva érkezhetett Budapestre. Akkor és most is, Kecskeméten és itt, a fővárosban is, egyszerű és talán megnyugtató volna ezt a nyomasztó és drámai hatású alkotást a jelen háborús helyzeteire tett kritikai utalásként értelmezni – ám ez csupán a felszín, a víztükör érintése, könnyed fodrozása lenne.

Kontor Enikőre kevésbé jellemző a közvetlen, a direkt kritikával élő, művészi attitűd. Ő összetettebb, rétegzettebb, mélyebb és jóval bonyolultabb üzeneteket fogalmaz meg, nem is állít, inkább rendre kérdéseket tesz fel. Ahogy az installációt kísérő szabadverse végén is egy kérdés olvasható: *„Vízszint alá – fölé, vagy inkább bele helyezkednénk?”*

Vagyis, milyen mélyre vagyunk hajlandók alámerülni a válaszáért, az értelmezésért? Milyen mélyre merülünk együtt az alkotóval? Mennyi áldozatot hozunk, mennyit kockáztatunk? A háborúhoz, a hadászathoz, a hatalomhoz köthető szimbolikus jelentéstartalom az új installációt elnézve, egyszer már elvetettük, mégis gondolataink közé furakodhat. A galéria terét uraló, a benne való mozgásunkat erősen korlátozó, szabályosra formált, sötét földhalomban a magastüzű alapanyagokból préselt, tűzben keményre edzett tárgyak katonás rendben állnak, akár egy cseréphadsereg. Kontor Enikő hadserege. Stilizált ember-formájú edények, harcosok, melyek azonos szögben döntöttek, egy irányba fordulnak, némán sorakoznak. Archaikus alakjuk egyforma, részleteikben, összetételükben, rusztikus faktúrájukban mégis különbözőek. Katonák, akik egy meghatározott helyen, pontos, kijelölt koordinátarendszer mentén védenek valamit, hasonlóan a kínai császárok monumentális síremlékeihez. A Kontor-sereg, mit őrizhet? A művész titkait, egyre sokasodó és a vízfelszín alá húzó, súlyos gondjait, alkotói létét bénító béklyóit? A mennyei uralkodók földalatti nyugóhelyét mindig csapdák védik. Itt a célzottan irányított, vérvörös lézercsík int

óvatosságra: ne lépünk a földre, ne érünk a tárgyakhoz, mert rejtélyüket ilyen módon nem fejthetjük meg! Az ősi és a high-tech anyagok, eszközök, világok és korok ütköztetése újabb és újabb ellentmondásokat, akadályokat gördít elénk a megismerés folyamatában.

A jelen kiállítási szituációban a Kecskemétről ismert műelemek – a letaglózó erejű installáció és a mentőövként utána dobott, néhány soros mottó – egy új, helyspecifikus komponenssel egészül ki: a külvilágból beszűrődő forgalom és fények, mozgás és történések törik meg Kontor fojtogató feszültségű, színpadias drámájának terét. A szilettek és árnyképek ritmikus mozgása egy távoli párhuzamot, egy megrázó és elgondolkodtató filmélményt idéz meg. Jorgosz Lantimosz *A homár* című filmjét, mely egy abszurd, szürreális disztópiába csomagolt társadalomkritika.² Főszereplője David, akit felesége tizenegy év és egy hónapnyi házasság után elhagyott, így mivel egyedülállónak vált, a Városból be kell vonulnia a Hotelbe, ahol negyvenöt napja van arra, hogy újból párt találjon magának. Ha ez nem sikerül, akkor állattá változtatják, mint a bátyját, Bob-ot, aki már évek óta kutyaként él testvérével. A szállodai bejelentkezéskor az intézmény joviális igazgatónője teszi fel hivatalból a kötelező kérdést David-nek: ha a rendelkezésre álló másfél hónap alatt nem lesz új párkapcsolata, akkor milyen állattá változtassák? A középkorú, magányos férfi magabiztos és átgondolt válasza meglepi a nőt: homárrá.

„ – *Miért homár?*

– *Hát, azért, mert a homár több, mint száz évig él. Kékvérű, mint a nemesek. Termékeny marad mindvégig. És szeretem az óceánt, nagyon, és egész jól vízisíelek már kiskorom óta.*

– *Gratulálok a választáshoz! A legtöbben a kutyát mondják, ezért van velük tele a világ. Kevesen választanak ritka állatfajt, ezért is halnak ki. A homár remek választás.”*

A filmszatíra számos kérdést hagy nyitva: nem tudjuk meg, hogy emberek miként változhatnak állatokká, és többek között az sem derül ki, hogy mi lesz David sorsa. Kontor Enikő zavarba ejtő alkotásában szintén csak a kérdések biztosak: a vízszint alá buktunk, onnan szemlélődünk, akár egy homár, vagy végül a felszínen maradtunk rögzített helyzetünkben? A művész és csöndben szolgáló, a végtelenbe dőlő tárgyai nem fognak válaszolni.

Novák Piroska

design- és művészetteoretikus

Elhangzott a kiállítás megnyitóján, 2023. november 15-én.

JEGYZETEK:

¹ Kontor Enikő *Vízszint* című kiállítása, Kecskeméti Kortárs Művészeti Műhelyek – Nemzetközi Kerámia Stúdió Kápolna Galéria, Kecskemét, 2022. április 29. – május 13.

Ulrich Gábor képzőművész megnyitó beszéde online verzióban:

<https://librarius.hu/2022/05/03/kontor-eniko-hipererzekeny-keramiai/> – Hozzáférés: 2023.11.15.

A tárlatról készített leporelló:

<http://icshu.org/assets/files/2022-KONTOR.pdf> – Hozzáférés: 2023.11.15.

Novák Piroska: Végül is megnyugtató? Kontor Enikő *Vízszint* című kiállításáról. In *Forrás*. 54. évfolyam, 12. szám (2022. december), 81–84.

Online: <http://www.forrasfolyoirat.hu/upload/categories/2022-12.pdf#page=81> – Hozzáférés: 2023.11.15.

² *A homár (The Lobster)*

Görög-angol-ír-holland-francia romantikus vígjáték, 118 perc, 2015.

Rendezte: Jorgosz Lantimosz; írta: Eftimisz Filippou, Jorgosz Lantimosz; operatőr: Timiosz Bakatakisz; vágó: Jorgosz Mavropszaridis; producer: Ed Guiney, Jorgosz Lantimosz; szereplők: Colin Farrell, Rachel Weisz, Léa Seydoux, Ben Whishaw, John C. Reilly.

A filmről lásd például Soós Tamás kritikáját: *Ahol szinglinek lenni illegális – Jorgosz Lantimosz: A homár.*

Forrás: https://filmkultura.hu/?q=cikkek/filmek_a_homar – Hozzáférés: 2023.11.15.